

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/143/2018
Identifikačné číslo spisu: 8216202095
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Edita Bakošová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8216202095.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K., bývajúceho v L. a 2/ M., bývajúcej v L., proti žalovaným 1/ Slovenská sporiteľňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mária Grochová a partneri s. r. o., so sídlom v Košiciach, Bočná 10, IČO: 36 863 017 a 2/ DRAŽOBNÍK, s. r. o., so sídlom v Košiciach, Hviezdoslavova 6, IČO: 36 764 281, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Tomáš Tomčovčík, s. r. o., so sídlom v Košiciach, Nerudova 14, IČO: 50 001 949, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 1 C 105/2016, o dovolaní žalovanej 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2016 sp. zn. 20 Co 183/2016 v spojení s jeho opravným uznesením zo 16. januára 2018 sp. zn. 20 Co 183/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ a 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov uznesením zo 6. júna 2016 č. k. 1 C 105/2016-33 v spojení s jeho opravným uznesením z 23. novembra 2016 č. k. 1 C 105/2016-86 nariadil predbežné opatrenie, ktorým
a/ uložil žalovanej 1/ povinnosť predbežne sa zdržať výkonu záložného práva zriadeného na zabezpečenie záväzku zo zmluvy o hypotekárnom úvere č. 0452160427 z 27. augusta 2007 k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX pre kat. úz. L., a to k bytu č. X s príslušenstvom nachádzajúcim na X. poschodí bytového domu na ulici I., súp. č. XXX, vchod č. X, postavenom na pozemku parcely registra „C“ č. XXX/XXX - zastavaný pozemok o výmere 224 m², vo vlastníctve žalobcov v podiele 1/1 spolu so spoluvlastníckym podielom priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu vo veľkosti 9636/46342 z celku, a k nebytovému priestoru č. 2-3 nachádzajúcim sa na prízemí uvedeného bytového domu, vo vlastníctve žalobcov v podiele 1/1 spolu so spoluvlastníckym podielom priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu vo veľkosti 1753/46342 z celku, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej,
b/ uložil žalovanej 2/ povinnosť predbežne sa zdržať vykonania dražby uvedených nehnuteľností, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej,

c/ uložil žalobcom povinnosť podať v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia žalobu vo veci samej o určenie neplatnosti zmluvy o hypotekárnom úvere č. 0452160427 z 27. augusta 2007 a
d/ rozhodol, že nariadené predbežné opatrenie bude trvať do právoplatného skončenia konania vo veci samej s tým, že ak žalobcovia nepodajú v stanovenej lehote žalobu, predbežné opatrenie zanikne.

2. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovanej 1/ a žalovanej 2/ uznesením z 30. septembra 2016 sp. zn. 20 Co 183/2016 v spojení s jeho opravným uznesením zo 16. januára 2018 sp. zn. 20 Co 183/2016 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v časti uloženia povinnosti žalovanej 1/ zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou a v časti uloženia povinnosti žalovanej 2/ zdržať sa vykonania dobrovoľnej dražby vo výroku špecifikovaných nehnuteľností potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „C.s.p.“), vo zvyšnej časti zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu do jeho potvrdzujúceho výroku podala žalovaná 1/ dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Podľa jej názoru uvedená vada mala spočívať v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, pretože sa v ňom nevysporiadal s jej zásadnými odvolacími námietkami, a že súdy oboch nižších inštancií aplikovali ustanovenie § 76 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku spôsobom, ktorý je ústavne neudržateľný a na ujmu nárokov spravodlivého procesu, keď vôbec neobjasnili, s čím (s akými skutkovými a právnymi dôvodmi návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia) sa vlastne stotožnili a ktoré tvrdenia žalobcov vzali za rozhodujúce pre vyhovie ich návrhu, čo jej odňalo plnohodnotnú možnosť argumentovať na svoju obranu v podanom odvolaní. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutia súdov oboch nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia sa k dovolaniu žalovanej 1/ nevyjadrili.

5. Žalovaná 2/ k dovolaniu žalovanej 1/ uviedla, že sa k nemu pripája a v celom rozsahu sa stotožňuje s dôvodmi v ňom uvedenými. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutia súdov oboch nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p., ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 1/ je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach (por. napr. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012), dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je (nesmie byť vnímaný ako) tretia inštancia, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že

dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). V danom prípade žalovaná 1/ prípustnosť dovolania vyvodzuje na základe ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p.

10. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p., je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 C.s.p., dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

11. V danom prípade žalovaná 1/ dovolaním napadla uznesenie, ktorým odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v časti potvrdil a v časti zmenil tak, že návrh zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých svojich skorších rozhodnutiach (por. 1 Cdo 188/2017, 2 Cdo 96/2017, 3 Cdo 157/2017, 4 Cdo 149/2017, 5 Cdo 77/2017, 6 Cdo 176/217, 7 Cdo 56/2018, 8 Cdo 83/2017, 5 Obdo 10/2018) dospel k záveru, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej len vtedy, ak sa konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bez toho, aby naň nadväzovala žaloba. Takéto rozhodnutie nevykazuje charakter dočasnosti a predbežnosti poskytovanej meritórnej ochrany vyžadujúcej ďalšie konanie o žalobou uplatnenom procesnom nároku, v ktorom sa vec vyrieši s konečnou platnosťou. Samotné neodkladné opatrenie tak konzumuje vec samu (stáva sa vecou samou). Taká situácia môže nastať v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia podaných po skončení konania (pri splnení podmienok stanovených § 325 ods. 1 C.s.p.) a v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, ktoré nie sú a nemajú byť nasledované žalobou podľa § 336 ods. 1 C.s.p. (t. j. pri ktorých absentuje bezprostredná väzba na konanie o procesnom nároku uplatnenom na základe žaloby a konanie sa končí samotným rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia).

12. V prejednávanej veci však nejde ani o jeden z vymenovaných prípadov, hoci rozhodnutiami súdov výslovne vo výroku, ktorý nadobudol právoplatnosť, nebola uložená žalobcom 1/ a 2/ povinnosť podať žalobu na ďalšie konanie, v rámci ktorého by rozhodol o určení neplatnosti zmluvy o hypotekárnom úvere z 27. augusta 2007 (odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým uvedenú povinnosť súd prvej inštancie uložil žalobcom, zmenil tak, že ho v tejto časti zamietol). Zo znenia ustanovenia § 336 ods. 1 C.s.p. totiž vyplýva, že súd „môže“ vo výroku uznesenia uložiť navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci, keď dospeje k záveru, že nárok zabezpečený neodkladným opatrením vyžaduje ďalšie pokračovanie v konaní vo veci samej, avšak nie je vylúčené (zákon túto možnosť pripúšťa) ani to, že túto povinnosť neuloží napr. za situácie, že v čase rozhodnutia súdu o neodkladnom opatrení je žaloba vo veci samej už podaná, že z okolností vyplýva, že účastníci dospejú k mimosúdnej dohode, alebo pre iné dôvody, ktorých existencia vylúči potrebu uloženia tejto povinnosti. Len skutočnosť, že súd povinnosť podania žaloby vo veci navrhovateľovi neuloží, nespôsobuje, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení je následkom toho rozhodnutím vo veci samej, t. j. konečným rozhodnutím. Charakter dočasnosti a provizórnosti neodkladného opatrenia totiž nemusí vyplývať len zo súdom uloženej procesnej povinnosti podať žalobu vo veci samej, ale aj ako je

tomu v prejednávanej veci, z iného vymedzenia jeho dočasnosti a provizórnosti vyplývajúceho zo znenia enunciátu rozhodnutia, prípadne aj len zo samotného odôvodnenia rozhodnutia. Zároveň treba mať na zreteli, že na neodkladné opatrenia sa vzťahujú ustanovenia § 333 a nasl. C.s.p.

13. Z uznesenia odvolacieho súdu nevyplýva postup podľa § 336 ods. 1 C.s.p., ktorý by naznačoval záveru, že v danej veci malo ísť o rozhodnutie vo veci samej. Dočasnosť a provizórnosť úpravy pomerov v prejednávanej veci vyplýva z charakteru poskytnutej ochrany neodkladným opatrením a z obsahu rozhodnutia odvolacieho súdu, keď v jeho odôvodnení uviedol, že uloženie povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností, v ktorých žalobcovia aj spolu so svojimi maloletými deťmi bývajú, bolo dôvodné, pretože pokiaľ by ho v tejto časti zamietol, žalobcovia by stratili svoje obydlie a prišli by tak o základnú životnú potrebu, a pokiaľ ide o žalovanú 1/, na jej ekonomickej situácii sa nijako neodrazí, ak sa momentálne predaj nehnuteľností neuskutoční. Nariadenie neodkladného opatrenia však nebolo dôvodné v tej časti, v ktorej súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ „predbežne sa zdržať výkonu záložného práva“ bez akejkoľvek bližšej špecifikácie (teda v časti prevyšujúcej výkon záložného práva dobrovoľnou dražbou), čím zakázal žalovanej 1/ domáhať sa svojich práv akýmkoľvek iným spôsobom výkonu záložného práva, nielen predajom na dobrovoľnej dražbe. Súd v poučení uviedol, že strany, ktorým sa ukladá povinnosť, môžu podať žalobu vo veci samej, pričom meritorne konanie sa môže týkať aj nárokov na navrátenie do pôvodného stavu alebo nárokov na náhradu škody alebo inej nemajetkovej ujmy spôsobenej výkonom neodkladného opatrenia, a že súd aj bez návrhu uznesenie o neodkladnom opatrení zruší rozhodnutím, ktorým žalobe vo veci samej vyhovel. Z kontextu uvedeného vyplýva, že žalovaná 1/ má právo domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky výkonom zabezpečovacieho práva, avšak s výnimkou vykonania záložného práva dobrovoľnou dražbou, a to až do právoplatného skončenia konania (vo veci samej), v ktorom sa autoritatívne určí, či žalovaná 1/ je oprávnená na uspokojenie svojej pohľadávky aj takouto formou. V danom prípade žalobcovia iniciovali konanie vo veci samej podaním žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o hypotekárnom úvere z 27. augusta 2007, o ktorej sa viedlo konanie na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3 Csp 23/2016. Dovoláním žalovanej 1/ teda nebolo napadnuté rozhodnutie vo veci samej.

14. V predmetnej veci nejde ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nakoľko súd prvej inštancie neodkladné opatrenie nariadil, t. j. vecne prejednal, vec teda nebola skončená z procesných dôvodov bez meritorneho prejednanja (napr. pre existenciu prekážky vecného prejednanja odôvodňujúcu zastavenie konania alebo odmietnutie podania).

15. Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním žalovanej 1/ nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, dovolanie podané žalovanou 1/ proti tomuto rozhodnutiu nie je podľa § 420 písm. f/ C.s.p. procesne prípustné. Z tohto dôvodu dovolací súd dovolanie žalovanej 1/ ako procesne neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

16. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.